

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ АСП ПП ДООЕЛ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Жалба број 66313/14)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
06 јуни 2019

Оваа пресуда е конечна но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот АСП ПП ДООЕЛ против Република Северна Македонија,

Европскиот Суд за човекови (Прв Оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Aleš Pejchal, Претседател,

Tim Eicke,

Jovan Plevski, судии,

и *Renata Degener, Заменик Секретар на Одделот,*

Расправјаќи на нејавна седница на 14 Мај 2019 година,

Ја донесе следната пресуда која ја усвои на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (број 66313/14) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”) од страна на Асп Пп Дооел, друштво регистрирано во Охрид (“друштвото жалител”), на 30 Септември 2014 година.

2. Друштвото жалител беше застапувано од страна на г-дин В. Поцевски, адвокат од Скопје. Владата на Република Северна Македонија (“Владата”) беше застапувана од страна на поранешниот агент Г-дин К. Богданов, подоцна наследен од сегашниот агент Г-ѓа Д. Цонова.

3. На 24 август 2016 година, известување за жалбите на друштвото жалител според член 6 за неконзистентна судска пракса и недостаток на образложение и жалба според член 1 од Протоколот број 1 беше доставено до Владата а остатокот од жалбата беше прогласена за недопуштена согласно правилото 54 § 3 од Правилата на Судот.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

4. На 30 ноември 2004 година, друштвото жалител потпишало договор (“договорот”) со Министерството за финансии (“Министерството”) за инвестициски заем, изразен во еквивалент на националната валута, со отплати пресметани во евра (во денарска противвредност пресметана во евра). Клаузурата 11 од договорот предвидува дека законската затезна камата (затезна камата по стапка

утврдена со закон) требало да се плати за сите заостанати отплати, кои, според анексот кој претставува дел од договорот, биле изразени во евра.

5. На 4 септември 2012 година извршител издал налог за извршување според условите од договорот. Приговорот и жалбата на друштвото жалител против налогот за извршување биле одбиени како од Претседателот на првостепениот суд Охрид (Основен суд Охрид) така и од Апелациониот суд Битола, со што конечната одлука била со датум 3 април 2013 година.

6. На 17 мај 2013 година друштвото жалител поднело граѓанска тужба против Министерството за финансии барајќи поништување на клаузулата 11 од договорот, тврдејќи дека, во согласност со домашното законодавство, каматата на отплатата на кредитите во странска валута треба да се пресмета врз основа на домашната стапка на таа странска валута (домицилна камата) наместо законска затезна каматна стапка. Во таа смисла, жалителот се повикал на пресуда од Врховниот суд со која била поништена истата одредба, содржана во идентичен договор кој се однесувал на даден заем на друго лице од Државата (Рев.1. Бр 74/2012).

7. Тужбеното барање на друштвото жалител било одбиено од Основниот суд Охрид и од Апелациониот суд во Битола на 7 октомври и 13 јануари 2014 година, секој од нив сметал дека заемот е одобрен во националната валута и затоа се применува законската казнена каматна стапка. Ниту еден од судовите не ја коментирал судската пракса на Врховниот суд. Конечната пресуда била доставена до претставникот на друштвото жалител на 31 март 2014 година.

8. На 27 мај 2015 година била отворена постапка за стечај во однос на друштвото жалител.

II. РЕЛЕВАНТНА ДОМАШНА СУДСКА ПРАКСА

9. Во пресудите Рев.1 бр. 168/2011 од 8 февруари 2012 година, Рев 1 бр.74/2012 година од 6 декември 2012 година и Рев бр.202/2012 од 24 Октомври 2013 година, Врховниот суд утврдил дека каматата на заемите доделени од страна на Државата кои требало да се исплаќаат во суми изразени во странска валута треба да се пресметува врз основа на домашната каматна стапка на таа валута. Врховниот суд завземал став дека ратите за отплата на кредитот се одлучувачки фактор во случаите, и бидејќи во тие случаи ратите биле изразени во странска валута, законската казнена каматна стапка не била применлива. Истото стојалиште било завземено и во две пресуди на апелациониот суд (ТСЖ бр.828/08 од 21 мај 2008 година и ТСЖ 1527/09 од 11 ноември 2009 година).

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА И ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР.1 КОН КОНВЕНЦИЈАТА

28. Друштвото жалител се жалеше дека домашните судови го одбиле неговото тужбено барање спротивно на воспоставената судска пракса без да дадат никакви причини во своите одлуки за нивното разликување од таквата судска пракса. Како резултат на тоа, била применета повисока каматна стапка на ратите од заемот. Жалителот се повикува на член 1 од Конвенцијата и член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата. Член 6, во својот релевантен дел, гласи:

Член 6

“Во утврдувањето на неговите граѓански права и обврски ... секој има право на правично .... судење .... пред ..... суд ... ”

Член 1 од Протоколот Бр.1 кон Конвенцијата го предвидува следново:

Член 1 од Протоколот бр.1

“ Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својот имот. Никој не може да биде лишен од својот имот, освен заради јавен интерес и под услови предвидени со закон и со општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на имотот согласно општиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни. ”

A. Допуштеност

1. Некомпатибилност *ratione personae* и злоупотреба на правото на индивидуална жалба

11. Владата предложи Судот да ја одбие жалбата како недопуштена *ratione personae* како резултат на пропуштањето на друштвото жалител да го извести Судот за тековната постапка за стечај (види параграф 8 погоре). Според нивно мислење, тоа исто така преставува злоупотреба на правото на индивидуална жалба. Овие приговори следеа по поднесоците на друштвото жалител поднесени до Судот, со кои го информира Судот за постапката за стечај и поднел писмо за

овластување за неговиот застапник, издадено од назначениот стечаен управник.

12. Друштвото жалител тврдеше дека го информирало Судот за тие околности веднаш штом било покането да поднесат поднесоци.

13. Судот забележува дека институтот стечајна постапка сама по себе не значи дека друштвото жалител престанало да постои, или дека неговите побарувања и обврски биле згаснати на домашно ниво. Соодветно на тоа, самата стечајна постапка не влијае на статусот на друштвото жалител како жртва пред Судот.

14. Понатаму, иако би било соодветно друштвото жалител да го извести Судот веднаш штом се отвора постапка за стечај, пропуштањето само по себе, кое не влијае на суштината на случајот, не може да се смета за злоупотреба на правото на индивидуална жалба (спореди *Lukarev v. the Republic of Macedonia* (dec.), no. 3172/07, § 24 15 January 2013, и *Gross v. Switzerland* [GC], no. 67810/10, § 35, ECHR 2014). Заради тоа, приговорите на Владата по овие основи мора да се одбијат.

2. Усогласеност со временскиот рок од шест месеци

15. Владата се произнесе дека шестмесечниот рок почнал да тече од одбивањето на жалбата на друштвото жалител во извршната постапка, односно на 3 април 2013 година (види став 5 погоре) и дека последователната граѓанска тужба поднесена од друштвото жалител немала изгледи за успех.

16. Друштвото жалител тврдеше дека жалбата се однесува исклучиво на граѓанската постапка.

17. Судот забележува дека извршната постапка не е предмет на жалбата. Заради тоа, таквата постапка е ирелевантна за предметниот случај, кој единствено се однесува на граѓанската постапка опишана погоре (види параграф 6 и 7). Со оглед на датумот на доставување на конечната одлука во таа постапка (види параграф 7 погоре) приговорот на Владата во таа насока мора да се одбие.

3. Заклучок

18. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 § 3 (a) од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друга основа. Затоа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Жалба според член 6 од Конвенцијата

(а) Поднесоци на странките

19. Потпирајќи се на анексот на договорот (види став 4 погоре), друштвото жалител тврди дека заемот бил издаден и отплатен во странска валута. Тоа тврдеше дека домашната судска пракса била применлива и дека неговиот случај бил единствениот во кој судовите одлучиле спротивно на судската пракса без да дадат причини за нивната одлука да се откажат од таквата пракса.

20. Владата тврди дека случајот на друштвото жалител бил фактички различен од пресудите што се споменуваат поради фактот што кредитот бил одобрен во домашна валута, додека пресудите се однесувале на засегнатите заеми дадени во странска валута

(б) Оценка на Судот

21. Општите принципи во однос на должноста на домашните судови да дадат соодветно и доволно образложение се сумирани во случајот на *Moreira Ferreira v. Portugal (no. 2)* ([GC], no. 19867/12, § 84, 11 July 2017).

22. Судот забележува дека предметниот случај се однесува на граѓанска постапка во која жалителот барал поништување на одредбата од договорот за заем според која домашната законска затезна каматна стапка би се применувала на подоцнежни исплати направени во странска валута. Валутата на отплатата била утврдена како одлучувачки фактор од страна на Врховниот суд во случаите кои биле идентични на сегашниот, за релевантните фактички и правни прашања. Имено, Врховниот суд сметал дека во такви околности треба да се применат стандардните каматни стапки што се применуваат на валутата на отплатата на кредитот, наместо законската затезна каматна стапка (види параграф 9 погоре). Судот понатаму забележува дека отплатата во конкретниот случај била изразена и во странска валута (види параграф 4 погоре).

23. Врховниот суд не ја испитал оваа судска пракса во случајот на друштвото-жалител, иако друштвото жалител експлицитно се повикало на таквата пракса (види параграф 6 и 7 погоре).

24. Според судската пракса на Судот, постоењето на добро воспоставена домашна јуриспруденција наметнува обврска на Апелациониот суд во Битола да даде подетално објаснување за тоа зошто донел спротивна одлука (види, *mutatis mutandis*, *Gorou v. Greece (no. 2)* [GC], no. 12686/03, § 38, 20 March 2009, and *Atanasovski v. the Republic of Macedonia*, no. 36815/03, § 38, 14 January 2010).

25. Отсуството на какво било објаснување од страна на тој суд во врска со неговото отстапување од воспоставената судска пракса за ова прашање е доволно за да му се овозможи на Судот да заклучи дека имало повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

2. *Жалба според член 1 од Протоколот бр. 1*

26. Друштвото жалител се жалеше дека повисока каматна стапка била применета на неговите отплати како резултат на примената на домашната законска затезна каматна стапка.

27. Имајќи го предвид својот наод во врска со член 6 § 1, Судот смета дека не е потребно да се испита дали, во овој случај, постои повреда на член 1 од Протоколот број 1 кон Конвенцијата (види *Petko Petkov v. Bulgaria*, no. 2834/06, § 38, 19 February 2013, и *Nikolov v. the Republic of Macedonia*, no. 41195/02, § 29, 20 December 2007, со понатамошни референци).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

28. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.”

A. Надомест на штета

29. Друштвото жалител побара 10.000 евра (ЕУР) за материјална штета, тврдејќи дека овој износ настанал како резултат на извршувањето на задоцнетите отплати според договорот за заем. Понатаму, побара и 5.000 евра во смисла на нематеријална штета.

30. Владата ги оспори овие барања како неосновани и прекумерни.

31. Судот не утврди причинско-последична врска помеѓу утврдената повреда и материјалната штета што ја побарува друштвото жалител. Затоа го отфрла барањето под оваа глава.

32. Во врска со износот побаран како надомест на нематеријална штета, а имајќи ја предвид својата судска пракса (види, на пример, *Euromak Metal Doo v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no.

68039/14, § 55, 14 June 2018), Судот смета дека, на рационална основа, треба да се додели награда од 2.400 евра, плус било кој данок што може да се наплати.

Б. Трошоци

33. Друштвото жалител, исто така, побара 267 евра за трошоците направени пред домашните судови и 1.292 евра за оние што настанале пред Судот. Што се однесува до последните трошоци и расходи, тоа се однесува на тарифата на Македонската адвокатска комора.

34. Владата го оспори барањето за трошоци како неосновано и прекумерно.

35. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле всушност и неопходно направени и дека се разумни во однос на квантитет (види *Editions Plon v. France*, по. 58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Што се однесува до документите што ги поседува, Судот смета дека е разумно да му се досуди на друштвото-жалител 170 евра за постапките направени пред домашните судови и сума од 1.220 евра за трошоците направени пред Судот, плус било кој данок што може да се наплати на друштвото жалител.

В. Затезна камата

36. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ЗАРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* жалбата за допуштена;
2. *Смета* дека постои повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата;
3. *Смета* дека нема потреба да се испитува жалбата според член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата;

4. Смета

(а) дека тужената држава треба да му ги плати на друштвото жалител во рок од три месеци следните износи што треба да се конвертираат во националната валута на тужената држава по стапка што важи на денот на исплатата:

(i) 2.400 евра (две илјади и четиристотини евра), плус било кој данок кој може да бидат наплатен, во поглед на нематеријална штета;

(ii) 1.390 евра (илјада триста и деведесет евра), плус било кој данок што може да се наплати на друштвото жалител, во однос на трошоци;

(б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплата ќе се плати единствена камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка во текот на стандардниот период плус три процентни поени;

5. *Го отфрла* остатокот од жалбата на друштвото жалител за справедлив надомест.

Изготвено на Англиски јазик и објавено во писмена форма на 6 Јуни 2019 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Renata Degener
Заменик Секретар

Aleš Pejchal
Претседател